

Kranj. Prva Štuklova knjiga je izšla leta 1981 in obravnava hiše v predmestjih v času od druge polovice 18. stoletja do leta 1980, druga knjiga pa je izšla leta 1984 in obsega popis hiš v samem mestu do 1984. Obe knjigi je izdal Zgodovinski arhiv Ljubljana v vrsti svojih publikacij kot 4. in 7. knjigo.

Kakor že naslov pove, so glavna vsebina knjige podatki o hišah. Za vsako hišo sta najprej navedeni stara in sedanja številka, nato parcelna številka in vložek. Sledijo domača (vulgo) imena, položaj in pomen hiše, njen opis iz časa okoli 1840 (velikost, gradbeni material, strešna kritina, razdelitev notranjih prostorov). Navedeni so tudi gozdni deleži, gospodarska poslopja, delavnice, vrtovi, vodnjaki, gradbeni posegi (predelave, dozidave i. dr.) in gradbeni načrtovalci, nazadnje še število živine, nato pa lastniki, njihov poklic in način pridobitve (kupna, darilna, izročilna pogodba, dedovanje, prisojilo, licitacija, odstop, zaplemba).

Prva knjiga obravnava Karlovec, Trato, Studenec in Kapucinsko predmestje, druga Klobovsovo ulico, Mestni trg, Lontrg, Cankarjev trg in Blažovo ulico z vsemi prejšnjimi imenovanji. Razen hiš so navedeni še drugi objekti — obzidje, mestna vrata, mostovi, javni vodnjaki. Po-

sebej so poudarjene javne zgradbe — grad, cerkve, samostan, župnišče, Kašča, Homanova hiša, Kasarna, Stara šola, Špital, kužno znamenje, tovarna Sešir in lokali nekaterih podjetij (Obrtnik, Mesoizdelki, Bistra, Apoteka).

Razen našete množice podatkov so v knjigi še posebna poglavja o ceni hiš, o pomembnejših meščanih, njihovih rojstnih hišah, razne pregledne tabele, šaljiva pesem o Loki in Ločanih. Na koncu je dodanih nekaj starih fotografij, zbrana so imena meščanov po poklicih, obsežno je abecedno kazalo imen. Na priloženem zemljevidu so vrisane vse obravnavane mestne in predmestne hiše s sedanjimi hišnimi številkami.

Za Ločane je Štuklova knjiga prava zakladnica znanja o njihovem kraju. Ne bodo je brali le enkrat, temveč bodo pogosto posegali po njej in iskali podatke o tem in onem, na kar bo pač naneseš pogovor. Njeno zanimivost in vrednost sta dobro potrdila številna udeležba in živahna debata na kulturnem večeru 16. aprila 1985 v knjižnici Ivana Tavčarja, ko sta predstavila izid knjige njen avtor in dr. Jože Zontar, ravnatelj Zgodovinskega arhiva Ljubljana.

France Planina

ŠE ENA KNJIGA O ŠKOFJI LOKI

Znanstveni inštitut univerze v Ljubljani je l. 1984 izdal v zbirki Etnološka topografija etničnega ozemlja knjigo Škofja Loka, ki jo je napisala izredno delavna kustodinja loškega muzeja etnologinja Meta Sterle. Bogato snov z mnogimi podatki je zbrala po arhivih, kronikah, registrih in na terenskih obhodih, na katerih je zapisala poizvedbe od 86 domačinov. Knjiga obsega 190 strani besedila, dodanih je še 45 črno-belih slik za pojasnilo njenih ugotovitev. Besedilo se ne nanaša samo na mesto, temveč se ozira na ozemlje celotne občine.

Vsebinska knjige je na kratko povedano naslednja:

Opredelitev območja (zgodovina, razvoj).

Notranji ustroj območja (relief, jezik, oblika naselij, zemljiška razdelitev, politično-upravna delitev, sodstvo, cerkvena uprava, zdravstvo, šolstvo, pošte, izobraževalna dejavnost, društva, promet, trgovina, gostinstvo, turizem, kultura, šport, manj razvita območja, izrazitejša lokalne značilnosti, za kar so natančneje prikazani Davča zaradi samotnih kmetij, Poljane kot nekdanje kmetijsko središče doline, Železniki zaradi fužinarstva in Žiri zaradi čevljarstva).

Demografski razvoj območja (popisi prebivalstva, padci števila prebivalstva, izselitve, najmanjši kraji ipd.).

Gospodarski razvoj območja (kmetijstvo, poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, čebelarstvo, obrti, industrija, gozdarstvo,

frgovina, turizem, lov in ribolov, nabiralništvo, promet).

Spreminjanje poklicne sestave prebivalstva (spet splošno in podrobneje za izbrane štiri kraje).

Spreminjanje socialne sestave prebivalstva (od gruntarjev do gostačev, ubožnice, zaposlovanje v industriji ipd.).

Uvajanje novosti (pri kmetovanju, obrti, stavbarstvu, stanovanjski opremi, prometu, noši, prehrani).

Razkroj in stopnja ohranjenosti tradicionalne kulturne podobe (v kmečkem gospodarstvu, v noši, prehrani, stavbah, stanovanjih, v vaških skupnostih, v šegah, verovanju, zdravilstvu, petju in plesu).

Etnološka preučevnost območja in predlogi (etnološke zbirke v loškem muzeju, muzej na prostem, zasebni zbiralci, prekopčevalci, Visoko, Pepetova bajta v Hósti, zaščita, nadaljnje raziskave).

Tem poglavjem sledijo še seznam literature, arhivskega gradiva, pregledi informatorjev in že omenjeni fotografski material.

Komur je kolikor toliko mar za loške kraje, bo v tej knjigi od strani do strani zasledoval zanimivosti, o katerih morebiti še nikoli ni pomislil, ali pa jih deloma pozna, a premalo ve o njih. Knjiga je izšla samo v 600 izvodih. Znanstveni inštitut univerze v Ljubljani (ne se ustrašiti imena znanstveni, saj je knjiga pisana nadvse poljudno, vsakomur razumljivo!) ima v načrtu, da bo na ta način obdelal vso Slovenijo in s tem prikazal »način življenja Slovencev v 20. stoletju«. Na podoban način so do sedaj obdelana območja Ljutomera, Kočevja, Gornje Radgone in Slovenskega Porabja, Knjiga o Škofji Loki je peta v tem preučevanju.

France Planina

OBČNI ZBOR MUZEJSKEGA DRUŠTVA ŠKOFJA LOKA

Občni zbor Muzejskega društva Škofja Loka, ki je bil v petek 14. junija 1985, je bil razdeljen na dva dela. Ob 17. uri tega dne so številni člani društva in gostje prisostvovali odkritju spominske plošče dr. Pavletu Blazniku, loškemu zgodovinarju, utemeljitelju in usmerjevalcu muzejstva v Škofji Loki in častnemu občanu Škofje Loke. Plošča je bila odkrita na rojstni hiši v Blaževi ulici s skromno slovesnostjo in ob zvokih pesmi, ki jih je pel nonet Blegoš iz Poljan. Ploščo je odkril predsednik skupščine občine Škofja Loka tovariš Matjaž Čepin; življenje in delo pokojnega dr. Pavleta Blaznika je z občutenimi besedami orisal nekdanji prvi tajnik Muzejskega društva v Škofji Loki dr. Anton Polenec:

»Dovolite mi, da kot prvi tajnik, pred skoraj 50 leti snujočega se Muzejskega društva v Škofji Loki, spregovorim besedo o dr. Pavletu Blazniku ob odkritju spominske plošče na domu, kjer je pred

81. leti začel svojo bogato in za zgodovino ter kulturo Škofje Loke z njenim širšim območjem tako pomembno življenjsko pot.

Ceprav je le mlada leta res preživel v tej ozki ulici pod gradom in se je kasneje le občasno vračal v domače okolje, je živel dr. Blaznik z Loko in njeno tisočletno zgodovino vse življenje.

Že ob prvih korakih na zgodovinskem oddelku naše univerze je talentirani študent Pavle ob vodstvu selškega rojaka dr. Milka Kosa zaslužil zgodovinsko bogastvo, ki ga skriva gospostvo freisinških škofov — z izredno temeljitostjo je začel načrtno odgrinjati kopreno z večstoletne preteklosti naših krajev. Obhodil je vse hribe in grape na Selškem, obiskal sleherno kmetijo in zadnjo bajto ... (Fr. Planina)» — tako se je lotil »Kolonizacije«, naseilitve Selške doline (1928), s katero je dosegel doktorski naslov. Enako temeljito in vztrajno je kot neumoren znanstvenik pripravil: Kolonizacijo Poljanske do-